

ΕΝΟΤΗΤΑ 9 (ΜΕΡΟΣ Γ')

ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Ας μάθουμε πώς σχηματίζεται ο Παρακείμενος και ο Υπερσυντέλικος των ρημάτων. Ας μελετήσουμε τα παρακάτω:

Ο αναδιπλασιασμός

Οι **συντελικοί χρόνοι**, δηλαδή ο παρακείμενος, ο υπερσυντέλικος και ο συντελεσμένος μέλλοντας, έχουν στην αρχή του θέματος **αναδιπλασιασμό** σε όλες τις εγκλίσεις και στους ονοματικούς τύπους (απαρέμφατο, μετοχή).

Σκέψου πως ο αναδιπλασιασμός υπάρχει και στα νέα ελληνικά: «με-μονωμένο, γε-γονός, τε-ταμένη, κε-κτημένα, πε-πραγμένα, εγκατα-λε-λειμμένος, βε-βαρυμένο»

Είδη ομαλού αναδιπλασιασμού

Το ρήμα αρχίζει από:

είδος αναδιπλασιασμού

A

1. απλό σύμφωνο (εκτός του ρ-)
2. δύο σύμφωνα, από τα οποία:
 - το πρώτο είναι άφωνο (κ, γ, χ, π, β, φ, τ, δ, θ)
 - και το δεύτερο υγρό ή ένρινο (μ, ν, λ, ρ)

επανάληψη του αρχικού συμφώνου + ε

λύω → λέλυκα

γράφω → γέγραφα

B

1. διπλό σύμφωνο (ζ, ξ, ψ)
2. ρ-
3. δύο σύμφωνα, χωρίς να είναι το πρώτο άφωνο και το δεύτερο υγρό ή ένρινο
4. τρία σύμφωνα

συλλαβική αύξηση

ψεύδω → ἔψευκα

ράπτω → ἔρραφα (Προσοχή στον διπλασιασμό του ρ!)

κτείνω → ἔκτονα

στρατεύω → ἔστράτευκα

Γ. φωνήεν ή δίφθογγο

χρονική αύξηση

ἐλπίζω → ἤλπικα

ἀθροίζω → ἤθροικα

Παρατηρήσεις

1. Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται στον αναδιπλασιασμό που παίρνουν τα ρήματα που **αρχίζουν από δασέα σύμφωνα (χ, φ, θ)**, τα οποία **τρέπονται στα αντίστοιχα ψιλά (κ, π, τ)**:

χ → κ Χορεύω → κε-χόρευκα
α

φ → Φυλάττω → πε-φύλαξα
π ω α

$\theta \rightarrow \tau$ $\theta \acute{\upsilon}\omega \rightarrow \tau \acute{\epsilon}\text{-}\theta\upsilon\kappa\alpha$

2. Στα σύνθετα ή παρασύνθετα ρήματα με **α' συνθετικό πρόθεση** ο αναδιπλασιασμός μπαίνει μετά την **πρόθεση**, π.χ. άπο-γράφω $\rightarrow$ άπο-**γέ**-γραφα.

3. Ιδιαίτερο είδος αναδιπλασιασμού είναι ο αττικός.

Ρήματα που αρχίζουν από α, ε, ο, στους συντελικούς χρόνους **επαναλαμβάνουν τους δύο πρώτους φθόγγους του θέματος** και συγχρόνως **τρέπουν σε μακρό το αρχικό φωνήεν**, δηλαδή $\alpha \rightarrow \eta$, $\epsilon \rightarrow \eta$, $\omicron \rightarrow \omega$,

π.χ. άκούω $\rightarrow$ άκήκοα (<άκ-άκο-α), όρύττω $\rightarrow$ όρώρυχα (<όρ-όρυ-χα).

ΤΡΟΠΟΣ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΥ:
ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ: ΑΝΑΔΙΠΛΑΣΙΑΣΜΟΣ + ΘΕΜΑ ΕΝΕΣΤΩΤΑ + -κα
ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ: ΑΥΞΗΣΗ + ΘΕΜΑ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ + -ειν

2. Ας εξασκηθούμε στο σχηματισμό τους:

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ
άγορεύω					
άπαγορεύω					
κωλύω					
ϊδρύω					
λύω					
στρατεύω					
πιστεύω					
θύω					
χορεύω					
τοξεύω					
άκούω					
θεραπεύω					
κινδυνεύω					
συμβουλεύω					
σκευάζω					
παρασκευάζω					

3. Ας μάθουμε τώρα πώς κλίνονται και ας εξασκηθούμε στην 3 και 4 άσκηση του βιβλίου μας, σ.75.

οριστική
παρακειμένου

οριστική
υπερσυντελικού

ΤΕ-ΤΟΞΕΥ-ΚΑ
ΤΕ-ΤΟΞΕΥ-ΚΑΣ
ΤΕ-ΤΟΞΕΥ-ΚΕ

έ-ΤΕ-ΤΟΞΕΥ-ΚΕΙΝ
έ-ΤΕ-ΤΟΞΕΥ-ΚΕΙΣ
έ-ΤΕ-ΤΟΞΕΥ-ΚΕΙ

ΤΕ-ΤΟΞΕΥ-ΚΑΜΕΝ

ΤΕ-ΤΟΞΕΥ-ΚΑΤΕ

ΤΕ-ΤΟΞΕΥ-ΚΑΣΙ(Ν)

Ε-ΤΕ-ΤΟΞΕΥ-ΚΕΜΕΝ

Ε-ΤΕ-ΤΟΞΕΥ-ΚΕΤΕ

Ε-ΤΕ-ΤΟΞΕΥ-ΚΕΣΑΝ

4. Να επιλέξετε 4 από τα ρήματα της δραστηριότητας 7 και να τα κλίνετε στους έξι χρόνους που έχουμε μάθει.